

ZASTARELOST

“instrument protiv pravde?”

1. oktobar 2007. god.

ZASTARELOST U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU SRBIJE SA POSEBNIM OSVRTOM NA MEĐUNARODNO KRIVIČNO PRAVO

Asistent Jelena Jovičić

Istorijski osvrt na pojavu i razvoj zastarelosti

- Rimsko pravo (delicta privata → crimina publica; prigovor zastarelosti diskreciono pravo okrivljenog lica)
- Srednji vek (italijansko i nemačko pravo)
- Period nakon francuske revolucije - druga polovina XVIII veka – (afirmacija u KZ Francuske iz 1791. godine)
- Savremeno krivično pravo (opšteprihvaćen institut u modernom krivičnom pravu)

Institut zastarelosti u krivičnom zakonodavstvu Srbije

- Glava deset (član 103. do 108. KZS)
- Zastarelost je zakonski osnov za gašenje krivičnih sankcija usled proteka određenog vremenskog perioda i na taj način država gubi pravo ili na krivično gonjenje ili na izvršenje izrečene krivične sankcije

Zastarelost krivičnog gonjenja

- Nastupa kada država usled proteka određenog vremenskog perioda od dana izvršenja krivičnog dela gubi pravo na krivično gonjenje (npr. 25 godina od izvršenja krivičnog dela za koje se po zakonu može izreći zatvor od 30 do 40 godina)
- Rok zastarelosti se određuje prema najteže propisanoj kazni

- Obustava zastarelosti krivičnog gonjenja – zastarelost prestaje da teče za vreme za koje se po zakonu gonjenje ne može otpočeti ili nastaviti
- Prekid zastarelosti krivičnog gonjenja – nastupa preduzimanjem svake procesne radnje koja se preduzima radi otkrivanja krivičnog dela ili radi otkrivanja i gonjenja učinioца zbog učinjenog krivičnog dela, i kada učinilac u vreme dok teče rok zastarelosti učini isto tako teško ili teže krivično delo

Zastarelost izvršenja krivičnih sankcija

- Rokovi za nastupanje ovog oblika zastarelosti zavise od toga o kojoj vrsti krivičnih sankcija se radi:
 - izvršenje glavnih kazni
 - izvršenje novčane kazne i oduzimanje vozačke dozvole ako su izrečene kao sporedne kazne
 - izvršenje mera bezbednosti

- Obustava zastarelosti izvršenja kazni i mera bezbednosti – nastupa kada se po zakonu izvršenje ne može preduzeti
- Prekid zastarelosti izvršenja kazni i mera bezbednosti – nastupa svakom radnjom nadležnog organa koja se preduzima radi izvršenja kazne, odnosno mere bezbednosti

- U KZS zastarelost je opšta i neograničena
- IZUZETAK: krivična dela genocida i ratnih zločina (član 370. do 375. KZS), kao i krivična dela za koja po međunarodnim ugovorima zastarelost ne može da nastupi

Zastarelost u međunarodnom krivičnom pravu

- Primjenjuju se ili opšte odredbe o zastarelosti na neke vrste međunarodnih krivičnih dela ili posebna pravila o zastarelosti za iste
- Interesantno rešenje u KZ Francuske po kome ratni zločini zastarevaju u roku od 20 godina

- Anglosaksonski pravni sistem ne poznaje opšte odredbe o zastarelosti
- Konvencija o nezastarevanju ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti od 26. novembra 1968. godine
- Evropska konvencija o nezastarevanju ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti od 25. januara 1974. godine

- Slučaj *Hass i Priebke* – Vojni tribunal u Rimu u odluci naveo da neprimenljivost zastarelosti na ratne zločine proizilazi iz opštih načela međunarodnog prava
- Član 29. Statuta Međunarodnog krivičnog suda – ZLOČINI IZ NADLEŽNOSTI SUDA NE ZASTAREVAJU (genocid, krivična dela protiv čovečnosti, ratni zločini i krivična dela agresije)